

حامل و محمول – قابل و مقبول

مهدی سیاح زاده

مولوی می گوید: هنگامی که این همه اشارت های حضرت حق که پیرامون تو را فراگرفته «درک»^۱ کردی، دیگر به این همه بارهایی که به نام علم با خود حمل می کنی (یعنی حاملی) نیازی نخواهی داشت. آن وقت تو خود علم می شوی.

تو اکنون آگاه (قابل) هستی، آن وقت خود آگاهی (مقبول) می شوی.

---

^۱ - واژه های «درک» و «فهم» از نظر عرفان متفاوت هستند. شما یک سیب را می بینید و می فهمید. اما اگر سیب نخورده باشید با هیچ توضیحی قادر به «درک مزه» آن نیستید. هم اکنون علم و دانش بشری در مرحله «فهم» است. فقط مکتشفین و مخترعین هستند که به مقام الای «درک» رسیده اند و توانسته اند برخی از قوانین طبیعت را «درک کنند» و به دیگران «بفهمانند». دیدن یک شاخه گل سرخ و یا فرورفتن خورشید در افق یک دریای آرام، برای همه قابل فهم است. مولوی این ها و هزاران هزار این پدیده های پیرامون مان را «اشارت های حق» می نامد. اگر به مرحله «درک» رسیدی در پشت این مظاهر حسی «اشارت» های حق را «درک» خواهی کرد.

حاملی، محمول گرداند تو را
قابلی، مقبول گرداند تو را
۹۳۶/۱

یکی از معنی های قابل و مقبول، آگاهی است. این «قابل و مقبول» را پذیرنده و پذیرفته شده معنی کرده اند که به گمان ما در این جا وافی به مقصود نیست، بلکه در بیت بعد است که این «قابل» همان پذیرنده معنی می دهد. وقتی خودت «اصل آگاهی» و «خود آگاهی» شدی، آن وقت است که بیان تو عین بیان خدا می شود (قابل = گوینده) و در این حال است که به خدا وصل شده ای و دیگر خود نیستی.

قابل امر ویی، قابل شوی
وصل جویی، بعد از آن وصل شوی
۹۳۷/۱

اما برای رسیدن به این مقامات، باید در شکرگذاری نعمت های خدا کوشید (سعی کرد). این شکرگزاری به درگاه خدا چگونه باید باشد؟ یعنی این که در خانه بنشینی و مدام نماز بخوانی و خدا، خدا کنی؟ مولوی آن قدر با این شیوه ی زیست تن پرورانه مخالف است که حتی می گوید کار بیهوده کردن بهتر از کار نکردن است.

شکرگزاری این است که از این همه «اشارت های خدا» و نعمت هایی که به ما داده (دست و پا و اندام، هوش و

عقل و استعداد (...). استفاده کنیم. آن ها را به کار بگیریم و در یک کلام جهد بکنیم. سعی و کوشش بکنیم برای ساختن دنیای بهتر. چرا باید شکر کرد؟ زیرا این شکر بر خدا، بر قدرت تو می افزاید. اما جبر، در حقیقت نادیده گرفتن و انکار نعمت های خدا است. این است که گفته است:

شکر قدرت، قدرتت افزون کند

جبر، نعمت از کفّت بیرون کند

۹۳۹/۱

برای همین است که مقام شکر در عرفان بسیار والا است. زیرا شکر کردن به خدا هنگام نعمت و رفاه و آسایش، کار هر فرومایه ای هم می تواند باشد. اما مهم این است که هنگام درد و حرمان و تنگدستی شکرگذار خدا باشیم. این یک فضیلت است. با این حال، اغلب مردم، این اشارت های خدا را نمی فهمند و قدر نعمت های خدا را نمی دانند. به این سبب است که خدا در قرآن مجید، می فرماید: «... وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّاكِرُونَ» (سوره ی سبا- آیه ی ۳) یعنی «...و کم اند بندگانی که نعمت های مرا سپاس گویند.»

***